

**УЧАСТЬ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
У ТВОРЧИХ КОНКУРСАХ І ПРОЕКТАХ ЯК ОДИН
ІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS
(НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ КАФЕДРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО
ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ)**

Шеретюк Р. М.

ВСТУП

Засадничою метою сучасної вітчизняної вищої школи є підготовка фахівців із високим рівнем професійної компетентності, інноваційним мисленням, системним підходом до аналізу складних ситуацій, умінням ефективно використовувати сучасні технології, а також напрацьовувати власну стратегію професійної діяльності. Її реалізація безпосередньо пов'язана з проблемою радикальної модернізації змісту освіти, зокрема розробкою сучасних освітніх технологій, а також оперативним управлінням інновацій у навчальний процес¹.

Фахова підготовка здобувача вищої освіти нині не мислиться без наповнення профілю його освітньої програми так званими «софт-скілсами». Soft skills у перекладі з англійської – «м'які навички» (також «м'які компетенції», «соціальні навички», «навички успішності») – це певний набір знань і умінь, які достатньо важко виявити, безпосередньо визначити, перевірити чи продемонструвати. До них належать індивідуальні, комунікативні й управлінські практики, лідерство, спроможність брати на себе відповідальність і адекватно діяти в критичних умовах, навички залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, виявляти креативність тощо. Так, фахівчиня з розвитку навичок у сфері зайнятості молоді Міжнародної організації праці (МОП) Л. Брюер виділяє шість основних компетенцій, необхідних для успішного працевлаштування на сучасному ринку праці: 1) гнучкість, здатність адаптуватися; 2) навички комунікації; 3) вміння вирішувати проблемні ситуації; 4) креативність; 5) досвід міжособистісних відносин; 6) уміння працювати в команді.

¹ Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozrv.VO-23.02.22.pdf>

«М'які» чи соціальні навички також трактують як універсальні або функціональні компетенції, а факт володіння ними – функціональною грамотністю. Симптоматично, що низка офіційних документів ЮНЕСКО і Європейської комісії містять положення про мінімальний рівень функціональної грамотності, відсутність якого дає підстави говорити про особу як «соціального інваліда». Згідно них, соціальні навички – це «особистісні, міжособистісні та міжкультурні компетентності, що охоплюють усі форми поведінки, яка готує людей до ефективної та конструктивної участі у соціальному і трудовому житті, а особливо у дедалі більш різноманітних суспільствах...»².

Як висновує Костянтин Коваль, розвиток і напрацювання soft skills у студентів – це передусім вимога сучасного ринку праці. Більшість роботодавців вважають їх так само важливими, як і професійні знання й уміння. Більше того, як показує практика, професійні вміння та навички з часом застарівають, а soft skills є актуальними повсякчас³.

Ясна річ, сучасна професійна підготовка фахівців мистецьких спеціальностей вимагає інтенсивного розвитку комплексу специфічних якостей – не лише творчих і дослідницьких, але й комунікативних і організаторських. Солідарні з думкою Михайла Бокотей, що формування творчої особистості студента у художніх навчальних закладах більшою мірою обумовлене мистецьким середовищем, аніж власне академічним освітнім процесом. Під мистецьким середовищем розуміємо комунікацію студента з колегами, педагогами, репрезентантами мистецького життя у стінах навчального закладу і поза ним, їх творче спілкування, зокрема обмін досвідом, під час участі у мистецьких конкурсах і проєктах. Отже, набуття студентами мистецьких спеціальностей соціальних або м'яких навичок (soft skills) невід'ємне від активності соціокультурного середовища, їх безпосередньої участі у виставках, пленерах, симпозиумах, резиденціях, конференціях, концертах, спектаклях, різноманітних арт-проєктах, якими насичене культурне життя міста, країни, світу⁴. Згідно Лідії Ткаченко, креативність як здатність до творчості не обов'язково передбачає високого рівня «загального

² Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. P. 9. URL: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf>

³ Коваль К. О. Розвиток “soft skills” у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 163.

⁴ Бокотей М. Нові формати позанавчальної освіти на кафедрі художнього скла. Історичні та актуальні аспекти методології професійної освіти в Україні: до 75-річчя з часу заснування *Львівської національної академії мистецтв*: збірник матеріалів науково-теоретичної конференції професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ЛНАМ / упоряд. Р. Яців, Н. Бєнях. Львів : ЛНАМ, 2021. С. 77.

інтелекту», однак вимагає знань його специфічних видів – лінгвістичного, музичного, логіко-математичного, просторового, тілесно-кінестатичного, внутрішньо особистого та міжособистісного. Виходячи з цього, креативному мисленню притаманні пластичність, рухливість, а також оригінальність⁵.

Отож, креативність є необхідною властивістю для учасника творчих конкурсів і проєктів; водночас вона – один із визначальних елементів підготовки майбутнього фахівця у галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. З одного боку, креативність – невід’ємна складова творчості, свідчення набуття студентом професійних компетенцій, а з іншого – це вияв «м’яких навичок». Досвід кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету (далі – кафедри ОДПМ РДГУ), викладацький склад якої докладає неабияких зусиль до розбудови фахової художньої освіти України⁶, засвідчує, що студенти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» активно задіяні у процеси розвитку професійних («твердих»), а також соціальних («м’яких») навичок у межах і поза навчальними аудиторіями.

1. Висока результативність участі у Всеукраїнських виставках-конкурсах сучасних дипломних робіт як один із виявів якості soft skills

Важливим елементом якісної професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва є їхня самостійна творча робота, а одним із її виявів – участь у творчих конкурсах і проєктах. Так, улітку 2018 р. студенти кафедри ОДПМ РДГУ взяли участь у роботі I Всеукраїнської художньої виставки-конкурсу сучасних дипломних робіт студентів вищих навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація» з назвою «Від поклику до професії», що проводилася за ініціативи та на базі Дніпропетровського осередку Національної спілки художників України (далі – НСХУ). Згідно задуму організаторів, цей мистецький захід був покликаний виявити та підтримати обдаровану студентську молодь; надати можливість професіоналам – початківцям

⁵ Ткаченко Л. Креативність і творчість: сучасний контент. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 33.

⁶ Образотворчість: від витоків до сьогодення: Ювілейне видання до 30-ліття кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: Відділ інформаційного та мережевого забезпечення РДГУ, 2022. 40 с.

розкрити свій творчий потенціал; підвищити професійний рівень підготовки фахівців у галузі образотворчого мистецтва; сприяти активному творчому обміну і взаємозбагаченню різних образотворчих шкіл України; популяризувати й стимулювати розвиток сучасного національного образотворчого мистецтва. Передбачалося, що на виставці-конкурсі будуть представлені твори образотворчого мистецтва (живопис, зокрема монументальний, графіка, скульптура), декоративно-прикладного мистецтва та реставрації⁷.

Лауреатами I Всеукраїнської художньої виставки-конкурсу стала низка студентів-випускників РДГУ: Гузь Ярослава (дипломна робота «Медова рапсодія», gobelen, керівник – ст. викл. Токар Іванна Василівна), Гриценко Марія (дипломна робота «Подорожні люди», gobelen, керівник – ст. викл. Токар Іванна Василівна), Ляхно Віта (дипломна робота «Феєрія: пори року», декоративне панно, керівник – ст. викл. Локшук Ірина Миколаївна) і Ткачук Анна (дипломна робота «Заколиханий світ», gobelen, керівник – ст. викл. Токар Іванна Василівна)⁸.

За словами організаторів, їхня мета полягала у тому, щоб «допомогти молодому таланту знайти своє місце в житті, не загубити унікальність та своєрідність»⁹. На нашу думку, виставка для молодих митців у Дніпрі стала ще й гарною нагодою оприлюднення свого художнього доробку, а також набуття досвіду з організації і проведення арт-заходу такого масштабу. Водночас ця виставка сприяла прояву низки «м'яких» компетентностей її учасників, сформованих за роки навчання в університеті, а саме навичок спілкування, гнучкості, мотивації, креативності та вміння вирішувати проблемні ситуації як професійного, так і організаційного характеру.

Так, із 50-ти дипломних робіт учорашніх студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» з 10-ти міст України (Івано-Франківська, Косова, Львова, Рівного, Києва, Дніпра, Кропивницького, Луганська, Харкова і Одеси) помітною для організаторів цієї виставки-конкурсу стала творча робота Ярослави Гузь «Медова рапсодія». Художній задум авторки полягав у стилізованому формотворенні фігури людини з бджолиних щільників – шестигранних

⁷ Положення НСХУ про I Всеукраїнську художню виставку сучасних дипломних робіт студентів вищих навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». URL: <https://www.facebook.com/doncxu/posts/223538211582966/>

⁸ Див.: Від поклику до професії: каталог I Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор вступної статті й упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2018. 36 с.

⁹ Ibid. С. 3.

призматичних комірок, яким за економічністю витрат матеріалу і міцністю конструкції у природі немає рівних. У такий спосіб мисткиня підкреслила органічний зв'язок людини з природою, нерозривність і взаємозалежність функціонування їхніх світів¹⁰.

Водночас кілька студентів кафедри ОДПМ РДГУ були відзначені почесними грамотами цієї художньої виставки. Так, II місце у номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» за дипломну роботу «Розмова з сонцем» (гобелен) виборола Сидорук Марія (керівник – ст. викл. Токар Іванна Василівна), а III місце у цій же категорії – Макарчук Олена за дипломну роботу «Місто сонця» (художня кераміка, керівник – ст. викл. Чернієнко Віра Андріївна)¹¹.

11 липня 2019 р. у залах Дніпропетровської обласної організації Національної спілки художників України була відкрита II Всеукраїнська художня виставка-конкурс дипломних робіт «Від поклику до професії», зорієнтована на участь студентів вищих навчальних закладів України I – IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація». Метою її проведення стала не лише презентація дипломних робіт студентів мистецьких спеціальностей із різних куточків України, спілкування й обмін досвідом студентів і педагогів, але й відзначення нагородами найкращих із них. Почесні III місця в категорії «Монументальне та декоративно-прикладне мистецтво» вибороли студенти кафедри ОДПМ РДГУ: Олексюк Лілія за дипломну роботу 2016 р. «У ніч купальську влітку засяє диво-квітка» (гобелен, керівник – ст. викл. Локшук Ірина Миколаївна), а також Панасюк Анастасія і Яремчук Дарина за дипломну роботу 2018 р. «Рефлексії буття» (гобелен, диптих, керівник – проф. Шеретюк Руслана Миколаївна)¹².

У контексті креативного підходу до осмислення й інтерпретації сучасної сюжетної лінії у вітчизняному гобелені особливий інтерес викликала ідея художнього задуму дипломної роботи «Рефлексії буття». Вона ґрунтувалася на мистецькій спадщині видатного музиканта-імпресіоніста кінця XIX ст. Клода Дебюссі, зокрема таких його творів, як «Місячне сяйво» і «Мелодія сліз», що передають багатий спектр людських емоцій у певну мить стрімкого потоку життя; в них рефлексує вся палітра почуттів – від радості до смутку, від піднесення до

¹⁰ Гузь Я. В. Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи ступеню «бакалавр» на тему «Медова рапсодія» (гобелен). Рівне : РДГУ, 2013. С. 3.

¹¹ Див.: Від поклику до професії: каталог I Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор вступної статті й упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2018. 36 с.

¹² Див.: Від поклику до професії: каталог II Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2019. 36 с.

пригнічення. Відштовхуючись від того, що саме емоції і враження, а не сюжет чи моральні імперативи відігравали провідну роль у творчості імпресіоністів, авторки гобелену-диптиху створили цілісну, динамічну, фактурну композицію як уособлення відповідних душевних переживань людини – невід’ємних складових її буття¹³.

Результатом набуття студентами «м’яких» компетенцій є зростання рівня їх художньо-творчої діяльності, що сприяє появі оригінальних творів мистецтва. До цього висновку дійшли й організатори Всеукраїнської художньої виставки-конкурсу у Дніпрі, котрі акцентували, що високий рівень представлених на ній дипломних робіт «дозволяє вести серйозну розмову про майбутнє українського образотворчого мистецтва, яке прокладає свій шлях у непростий час»¹⁴.

Улітку 2020 р. у Дніпрі відбулася III Всеукраїнська художня виставка сучасних дипломних робіт випускників художніх закладів вищої освіти України «Від поклику до професії». Однією з лауреаток тогорічного творчого конкурсу стала Гребень Оксана – вихованка кафедри ОДПМ РДГУ, котра за дипломну роботу «Писанковий дивосвіт» посіла почесне III місце в номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» (гобелен, керівник – ст. викл. Локшук Ірина Миколаївна)¹⁵.

Композиційним центром твору Оксани Гребінь «Писанковий дивосвіт» є стилізований казковий птах в оточенні писанок різних розмірів традиційної для Волині орнаментики і колористики. Оригінальність цієї роботи полягає в осучасненні узвичаєної в українському соціумі тематики писанкарства, творчому підході до розкриття ідейного задуму. Думається, саме це стало визначальним у відповідній ухвалі професійного журі. Це підтверджується висловлюванням куратора проекту, члена НСХУ Василя Олександровича Тевяшова: «Професіоналізм, самобутність, креативність – категорії, де в першу чергу важливі якісні характеристики. Саме вони повинні бути предметом для обговорення, аналізу, вивчення у художників-педагогів, керівників дипломних проектів, провідних митців, всіх тих, хто має відношення до формування нашої майбутньої художньої еліти»¹⁶.

¹³ Панасюк А. С. Пояснювальна записка до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного ступеню «бакалавр» на тему «Рефлексії буття» (гобелен). Рівне : РДГУ, 2018. С. 3–4.

¹⁴ Від поклику до професії: каталог II Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2019. С. 3.

¹⁵ Див.: Від поклику до професії: каталог III Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2020. 34 с.

¹⁶ Від поклику до професії: каталог III Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2020. С. 3.

Отже, результати I, II та III Всеукраїнських художніх виставок-конкурсів сучасних дипломних робіт 2018–2020 рр., де студенти кафедри ОДПМ РДГУ вибороли низку призових місць, можна розглядати як високу оцінку виконаних їй викладачами завдань із підготовки майбутніх фахівців мистецької спеціальності. Думається, вони є виявом реалізації набутих студентами під час навчання soft skills, а саме інноваційного й критичного мислення, креативності, гнучкості та вміння вирішувати складні комплексні завдання. Саме це робить вчорашніх випускників більш конкурентними на ринку праці. Так, за словами Лади Золотаревської, «Участь студентів у конкурсах, олімпіадах, академічних обмінах, безумовно, є не тільки свідченням інноваційності освіти, але й додатковою можливістю формування їх конкурентних переваг серед випускників вищих навчальних закладів на ринку праці»¹⁷.

У травні 2021 р. студенти кафедри ОДПМ РДГУ взяли участь у Всеукраїнському конкурсі декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва «Моя мистецька Україна», що проводився творчим об'єднанням мистецьких та культурних ініціатив «Галерея ідей» у Луцьку. У підсумку магістр Павло Юрчук здобув I місце у номінації «Живопис» (полотно «Градірня цукрового заводу»; керівник – проф. Шеретюк Руслана Миколаївна), а випускниця РДГУ Панасюк Анастасія виборола I місце у номінації «Декоративно-ужиткове мистецтво» (декоративний гобелен (магістерська робота) «Заирни у мої сні»; керівник – проф. Шеретюк Руслана Миколаївна).

Успіх студентів РДГУ у цьому конкурсі пояснюється не лише високим рівнем їх загальної фахової підготовки, але й оригінальністю ідейних задумів їхніх творів, креативністю, інноваційністю в інтерпретації художнього образу, актуальністю сюжету. Наприклад, інтелектуальною основою створення гобелену Анастасії Панасюк «Заирни у мої сні» став творчий доробок британського композитора і музиканта Макса Ріхтера. Він – автор низки творів сучасної музики, яку під впливом естетики постмодернізму інтерпретує у дусі мінімалізму. Його музичні твори є реакцією на світ споживачів і великих корпорацій, а також шалені темпи індустріалізації культури; їм притаманне експериментаторство, еkleктизм, епатаж – нестандартні художні прийоми постмодернізму, що тлумачаться як протест проти сучасного індустріального, інтенсивного, механічного способу життя¹⁸.

¹⁷ Золотаревська Л. І. Інноваційна перебудова вищої освіти та модернізація системи підготовки фахівців. Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти. Харків : Українська державна академія залізничного транспорту, 2017. С. 19.

¹⁸ Панасюк А. С. Пояснювальна записка до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного ступеню «магістр» на тему «Мистецький доробок Макса Ріхтера у фокусі

2. Міжнародні закордонні мистецькі проекти як інструмент формування soft skills

Міжнародна діяльність кафедри ОДПМ РДГУ, зокрема участь її викладачів і студентів у художніх виставках і мистецьких проектах, також має певні напрацювання, що корелюється з відповідними базовими документами МОН. Так, у його програмному документі «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.» визначено, що «збільшення кількості проектів міжнародної освітньо-наукової співпраці, інтеграція наукових та науково-педагогічних працівників до світового наукового простору» є одним із операційних завдань на шляху досягнення стратегічної цілі 4 «Інтернаціоналізація вищої освіти України»¹⁹.

У березні 2021 р. викладачі і студенти кафедри ОДПМ РДГУ – професор Руслана Шеретюк, доцент Олена Власюк, викладач Ярослава Гузь і магістр Павло Юрчук взяли участь у міжнародному мистецько-науковому проекті “Wdrażanie arteterapii z wykorzystaniem mediów cyfrowych, komunikacji zdalnej i metod e-learningowych w wybranych środowiskach edukacyjnych” («Впровадження арт-терапії з використанням цифрових медіа, дистанційної комунікації і е-лернінгових форм в окремих освітніх середовищах»). Його організатор – Вища професійна школа у Новому Сончі (Республіка Польща).

Метою цього проекту, який об'єднав представників Польщі, Словаччини, Данії, Греції, США, Австралії та України, було творче осмислення викликів пандемії COVID-19, художня візуалізація її впливу на життя людини. Презентовані на цьому міжнародному проекті авторські роботи викладачів і студентів РДГУ, а саме «Пандемічна (не)свобода» (Руслана Шеретюк), “Pandemic-art-message” (Олена Власюк), «Санітайзер для Венери» (Ярослава Гузь), «Самоізоляція. Арт-пікнік» (Павло Юрчук) під різним кутом зору інтерпретували реалії буття людини в умовах пандемії – її стан, відчуття, емоції, зокрема переживання дійсності.

Живописне полотно магістра Павла Юрчука «Самоізоляція. Арт-пікнік» характеризується оригінальним мистецьким тлумаченням теми заборони вільного пересування людини в умовах пандемії як однієї з найдошкульніших тодішніх вимог карантину і самоізоляції. Саме за таких обставин зображений художник, який працює в закритому

естетичної програми постмодернізму (на прикладі декоративного гобелену «Зазирни у мій сні»)). Рівне : РДГУ, 2020. С. 4.

¹⁹ Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. С. 23. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>

приміщенні. Художнє втілення ідейного задуму відбувається за рахунок специфічного фокусу автора, який візуалізує лише ноги митця, підлогу та фарби, які той використовує під час роботи. Отже, потенційний глядач позбавлений можливості побачити всю сцену в цілому, його гнітить й інтригує скутість, недосказаність у сюжеті твору. Саме таким художнім прийомом Павло Юрчук намагається передати пригніченість емоцій, сповнених важкого переживання людини, позбавленої можливості вільного пересування.

У квітні 2021 р. викладачі і студенти кафедри ОДПМ РДГУ взяли участь у міжнародному мистецько-науковому проєкті “Z Nikiforem na Węry – z Violą Berki do Polski” («З Никифором в Угорщину – з Віолою Беркі до Польщі»), присвяченому творчості видатних художників європейського наївного малярства – Никифора (Польща) і Віоли Беркі (Угорщина). Він відбувався під патронатом Міністерства культури та національної спадщини Республіки Польща²⁰.

У міжнародній художній виставці “Obrazy inspirowane życiem i twórczością Nikiфора i Violi Berki” як частині цього проєкту взяли участь автори з Польщі, Угорщини, Австрії, США, а також України, яку представили викладачі з РДГУ: професор Руслана Шеретюк (“Między sacrum a profanum” / «Між сакральним і профанним»), доцент Олена Власюк (“Lato na Łemkowszczyźnie” / «Літо на Лемківщині»), викладач Ярослав Гузь (“Fale pamięci starego miasta” / «Хвилі пам’яті старого міста»), а також магістр Павло Юрчук (“Cerkiew świętego Yurija we Włodzimierzu Wołyńskim (1898–2021 r.)» / «Церква святого Юрія у Володимирі-Волинському (1898–2021 рр.)»).

До слова, творчі роботи викладачів і студентів РДГУ були високо оцінені організаторами цієї міжнародної художньої виставки. Одним зі свідчень цього стало те, що саме мистецький твір Олени Власюк «Літо на Лемківщині» прикрасив інтернет-сторінку одного з її співзасновників – окружного музею у місті Новий Сонч (Польща)²¹.

Отже, участь у закордонних мистецьких проєктах засвідчує поступ міжнародної діяльності кафедри ОДПМ РДГУ, її зростаючу комунікацію із закордонними закладами вищої освіти. Показово, що її учасниками є не лише представники професорсько-викладацького складу, але й студенти.

²⁰ Z Nikiforem na Węry – z Violą Berki do Polski. Muzeum okręgowe w Nowym Sączu. Instytucja kultury województwa Małopolskiego. URL: <http://www.nikiforberki.pl/>

²¹ Wystawa prac inspirowanych życiem i twórczością Nikiфора i Violi Berki. Muzeum okręgowe w Nowym Sączu. Instytucja kultury województwa Małopolskiego. URL: https://muzeum.sacz.pl/strony_wystawy/wystawa-prac-inspirowanych-zyciem-i-tworczoscia-nikifora-i-violi-berki/

3. Потенціал Всеукраїнських конкурсів натюрморту «Творчість без граней» в контексті набуття і реалізації soft skills

Водночас не можемо обійти увагою й того факту, що кафедра ОДПМ РДГУ має власний досвід проведення Всеукраїнських творчих конкурсів з образотворчого мистецтва для учнівської молоді та студентства художніх спеціальностей. Так, упродовж 10 червня – 5 липня 2021 р. за підтримки Рівненської обласної організації НСХУ і Рівненського обласного центру народної творчості нею був проведений I Всеукраїнський дистанційний конкурс натюрморту «Творчість без граней». Його метою було залучення молодих митців до вивчення й дослідження сучасного натюрморту як самостійного жанру образотворчого мистецтва²².

Заявки на участь у ньому надіслали понад 650 осіб із 19-ти областей України і Кіпру – учні художніх шкіл, художніх відділень шкіл мистецтв, художніх студій, училищ, коледжів, а також студенти мистецьких спеціальностей вітчизняних закладів вищої освіти.

До складу його журі увійшли знані українські митці і педагоги: заслужений діяч мистецтв України, член НСХУ, лауреат премії імені Тетяни Яблонської Леонід Антонюк (Дніпро), членкиня НСХУ, лауреатка премії імені Федора Кричевського Віолетта Монсевич (Київ), членкиня НСХУ Зоряна Рубан-Головчук (Луцьк), членкиня НСХУ, лауреатка Міжнародного бієнале художньої кераміки імені Василя Кричевського Віра Чернієнко (Рівне).

5 жовтня 2021 р. на художньо-педагогічному факультеті РДГУ відбулося офіційне підсумування результатів I Всеукраїнського конкурсу натюрморту «Творчість без граней» і відкриття виставки робіт його переможців. Ініціатор і «головна рушійна сила» організації і проведення цього творчого конкурсу, старший викладач Наталія Миколаївна Антонюк-Коберська розповіла про переможців та освітньо-мистецькі осередки, які вони представляли (Одеса, Львів, Луцьк, Полтава)²³.

Усього в конкурсі було визначено 32-х переможців у 3-х вікових категоріях. У першій віковій категорії (10–14 років) ними стали Беленко Давид (гран-прі) і Хромова Єва (I-е місце) – обоє з Одеси. У другій (15–17 років) відзнаку гран-прі отримала Василько Яніна зі Львова, а I-е місце – Анастасія Гучек із Луцька. Призове I-е місце у третій віковій категорії (від 17 років) посіла Свинар Валерія з Полтави.

²² Всеукраїнський конкурс. URL: <https://www.facebook.com/groups/489037195699057/>

²³ I Всеукраїнський конкурс натюрморту «Творчість без граней». URL: <http://www.rshu.edu.ua/newhome/2186-i-vseukrainskyi-konkurs-natiurmortu-tvorchist-bez-granei>

До слова, II-е місце у цій категорії зайняла студентка кафедри ОДПМ РДГУ Мечкало Яна²⁴.

Упродовж 5–30 грудня 2021 р. кафедрою ОДПМ РДГУ був організований і проведений II Всеукраїнський дистанційний конкурс натюрморту «Творчість без граней» із тематичною назвою «Різдвяна історія». У ньому взяли участь понад 250 осіб із 14 областей України. Членами журі були визначені переможці у 3-х вікових категоріях. Так, у першій категорії (10–14 років) гран-прі виборола Дар'я Мартинюк з Охтирки, а I місце – Єва Рибчуновська з Полтави. У другій (15–17 років) найкращими були Фесенко Анна з Охтирки і Сухля Катерина з Херсону (вони обоє посіли I-е місце). Почесне I-е місце у третій віковій категорії (від 17 років) дісталось студентці кафедри архітектури Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне) Ледеяві Анастасії. Знову II-е місце у цій же категорії посіла студентка кафедри ОДПМ РДГУ Шлапчинська Марія²⁵.

Значимість проведення Всеукраїнських конкурсів натюрморту кафедрою ОДПМ РДГУ підтверджується відгуками фахівців з інших регіонів України. Приміром, Тетяна Зубаха на сторінці конкурсу у Фейсбучі залишила такий коментар: «...Дякую за цікавий і такий потрібний конкурс. Натюрморт рахується більш навчальним жанром, і конкурсів на тему «Натюрморт...» не так багато. А Вам вдалося звернути увагу на творчу сторону натюрморту і за це окрема подяка! Окрема подяка і за те, що з'явилась можливість побачити, як працюють колеги і діти в інших містах України, це теж дуже добра наука!...»²⁶.

ВИСНОВКИ

Нині роботодавець вимагає від фахівця не стільки професійних знань, що швидко застарівають, як відповідних умінь їх здобувати, аналітично осмислювати й ефективно втілювати на практиці. З огляду на це, оволодіння *soft skills* («м'якими навичками») стає ключовим у підготовці сучасного конкурентоспроможного спеціаліста будь-якої галузі, а механізми і технології їх набуття – пріоритетними в початковому процесі вітчизняного закладу вищої освіти.

Вагомим чинником формування професійної майстерності здобувачів вищої освіти є самостійна творча робота, здійснювана ними як упродовж аудиторних занять, так і в позааудиторний час. У цьому контексті для студентів мистецьких спеціальностей значимою є участь у творчих конкурсах і проектах. Вона не лише сприяє закріпленню у них

²⁴ Всеукраїнський конкурс. URL: <https://www.facebook.com/groups/489037195699057/>

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

так званих «твердих навичок», тобто професійних знань та умінь, але й виробленню низки «м'яких навичок» (soft skills) – креативної між-особистісної взаємодії, розв'язання складних ситуацій виробничого і комунікативного характеру, тобто, по суті, навичок колегіальної роботи й арт-менеджменту.

Практика показує, що участь студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (у даному випадку – кафедри ОДПМ РДГУ) у різноманітних мистецьких конкурсах і проектах є одним з її трендів, ефективним стимулом їх навчальної і творчої діяльності, чинником всебічного розвитку, зокрема реалізації інтелектуального та художньо-творчого потенціалу. Вона сприяє опануванню студентами практичних і міждисциплінарних знань, формуванню у них здатності до стратегічного, інноваційного мислення, креативності, гнучкості, умінню комунікувати з колегами, зокрема закордонними. Це самі ті навички, що стають нині усе більш значимими на вітчизняному ринку праці.

АНОТАЦІЯ

Фундаментальна мета сучасної вітчизняної вищої школи полягає у підготовці фахівців із високим рівнем професійної компетентності, інноваційним мисленням, системним підходом до аналізу складних ситуацій, умінням ефективно використовувати сучасні технології, а також напрацьовувати власну стратегію професійної діяльності.

Зокрема, сучасна професійна підготовка фахівців вимагає інтенсивного розвитку комплексу специфічних якостей – не лише творчих і дослідницьких, але й комунікативних і організаторських. Саме тому фахова підготовка здобувача вищої освіти нині не мислиться без наповнення профілю його освітньої програми так званими «софт-скілсами» (soft skills), тобто «м'якими навичками» професійної діяльності. До них належать індивідуальні, комунікативні й управлінські практики, лідерство, спроможність брати на себе відповідальність і адекватно діяти в критичних умовах, навички залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, виявляти креативність тощо.

Приклад досвіду кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету показує, що важливим елементом якісної професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва є, зокрема, участь у Всеукраїнських виставках-

конкурсах сучасних дипломних робіт (Дніпро), а її висока результативність – як один із виявів якості набутих студентами soft skills.

Водночас вагомим інструментом формування soft skills у студентів кафедри ОДПМ РДГУ є міжнародні закордонні мистецькі проекти (Жешув – Новий Сонч, Республіка Польща), в реалізації яких проявилися практичні і міждисциплінарні знання студентів, наявність у них стратегічного, інноваційного мислення. Крім того, в контексті набуття і реалізації soft skills як студентами мистецької спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» РДГУ, так й інших вітчизняних закладів вищої освіти, значним потенціалом володіють Всеукраїнські конкурси натюрморту «Творчість без граней» (Рівне).

Участь студентів мистецьких спеціальностей у різноманітних творчих конкурсах і проектах є не лише ефективним стимулом їх теоретичної і практичної діяльності, але й чинником плекання, а також реалізації інтелектуального та художньо-творчого потенціалу, що в підсумку стає одним із ключових у підготовці сучасного конкурентоспроможного спеціаліста.

Література

1. Бокотей М. Нові форми позанавчальної освіти на кафедрі художнього скла. *Історичні та актуальні аспекти методології професійної освіти в Україні: до 75-річчя з часу заснування Львівської національної академії мистецтв*: збірник матеріалів науково-теоретичної конференції професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ЛНАМ / упоряд. Р. Яців, Н. Бенях. Львів : ЛНАМ, 2021. С. 75–78.

2. Від поклику до професії: каталог I Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор вступної статті й упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2018. 36 с.

3. Від поклику до професії: каталог II Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2019. 36 с.

4. Від поклику до професії: каталог III Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор і упорядник В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2020. 34 с.

5. Всеукраїнський конкурс. URL: <https://www.facebook.com/groups/489037195699057/>

6. Гузь Я. В. Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи ступеню «бакалавр» на тему «Медова рапсодія» (гобелен). Рівне : РДГУ, 2013. 58 с.

7. Золотаревська Л. І. Інноваційна перебудова вищої освіти та модернізація системи підготовки фахівців. *Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти*. Харків : Українська державна академія залізничного транспорту, 2017. С. 18–19.

8. Коваль К. О. Розвиток “soft skills” у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167.

9. Образотворчість: від витоків до сьогодення: Ювілейне видання до 30-ліття кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне : Відділ інформаційного та мережевого забезпечення РДГУ, 2022. 40 с.

10. Панасюк А. С. Пояснювальна записка до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного ступеню «бакалавр» на тему «Рефлексії буття» (гобелен). Рівне : РДГУ, 2018. 54 с.

11. Панасюк А. С. Пояснювальна записка до дипломної роботи освітньо-кваліфікаційного ступеню «магістр» на тему «Мистецький доробок Макса Ріхтера у фокусі естетичної програми постмодернізму (на прикладі декоративного гобелену «Зазирни у мої сни»)). Рівне : РДГУ, 2020. 70 с.

12. I Всеукраїнський конкурс натюрморту «Творчість без граней». URL: <http://www.rshu.edu.ua/newhome/2186-i-vseukrainskyi-konkurs-natiurmortu-tvorchist-bez-granei>

13. Положення НСХУ про I Всеукраїнську художню виставку сучасних дипломних робіт студентів вищих навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». URL: <https://www.facebook.com/doncxu/posts/223538211582966/>

14. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>

15. Ткаченко Л. Креативність і творчість: сучасний контент. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 9–10. С. 32–35.

16. Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 16 p. URL: <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf>

17. Wystawa prac inspirowanych życiem i twórczością Nikifora i Violi Berki. *Muzeum okręgowe w Nowym Sączu. Instytucja kultury województwa Małopolskiego*. URL: https://muzeum.sacz.pl/strony_wystawy/wystawa-prac-inspirowanych-zyciem-i-tworczoscia-nikifora-i-violi-berki/

18. Z Nikiforem na Węgry – z Violą Berki do Polski. *Muzeum okręgowe w Nowym Sączu. Instytucja kultury województwa Małopolskiego*. URL: <http://www.nikiforberki.pl/>

**Information about the author:
Sheretiuk Ruslana Mykolaivna,**

Doctor of Historical Sciences,
Professor at the Department of Fine and Decorative Arts
Rivne State University of Humanities
12, Stepan Bandera str., Rivne, 33000, Ukraine